

Toenemende regionale verschillen op de Vlaamse arbeidsmarkt

Valsamis, D., Knotter, S., Van Hoed, M. & Vanhoren, I. (2011), *Regionale verschillen in arbeidsvraag en arbeidsaanbod*. Brussel: IDEA Consult

Op vraag van de Vlaamse overheid, Departement Werk en Sociale Economie, analyseerde IDEA Consult in het kader van het VIONA-onderzoeksprogramma de verschillen in arbeidsvraag en arbeidsaanbod op gemeentelijk niveau. Het is algemeen bekend dat er in België grote verschillen zijn in de arbeidsmarktperformanties, en meer specifiek in de werkloosheidsgraad tussen de drie gewesten. Maar ook binnen het Vlaams Gewest bestaan er sterke regionale verschillen. Aan de hand van kwantitatieve en econometrische analyses tracht dit onderzoek volgende vragen te beantwoorden: Welke zijn op dit moment de verschillen in werkloosheidsgraden op ruimtelijk niveau? Zijn de regionale werkloosheidsverschillen persistent of is er sprake van een convergentieproces waarbij de verschillen over de tijd kleiner worden? Welke specifieke regio's en arbeidsmarktgroepen zullen naar verwachting het meest getroffen worden door de huidige crisis? Welke zijn de verklarende factoren voor regionale verschillen in werkloosheid en werkzaamheid? Welke maatregelen kan het beleid nemen om regionale werkloosheidsverschillen te verkleinen of weg te werken?

van individuen zijn er eveneens belangrijke verschillen tussen regio's, bijvoorbeeld tussen Vlaamse gemeenten. Op relatief korte afstand blijken grote verschillen in werkloosheid te bestaan. Vanuit economisch perspectief zijn regionale werkloosheidsverschillen inefficiënt. Economisch slecht presterende regio's worden vaak geconfronteerd met een netto uitstroom van de bevolking, in het bijzonder emigratie van hooggeschoolde werkkrachten, en met een verminderde vraag naar lokale goederen en diensten. Dit leidt op zijn beurt weer tot een verdere stijging van de regionale werkloosheid, vooral bij groepen die traditioneel zwak staan op de arbeidsmarkt. Om deze negatieve werkloosheidsspiraal te vermijden is het noodzakelijk om de regionale werkloosheidsverschillen tijdig in kaart te brengen en maatregelen te identificeren om deze weg te werken.

Inleiding

Het risico om werkloos te worden verschilt sterk per individu. Uit diverse studies blijkt dat jongeren, ouderen, allochtonen, lager opgeleiden en langdurig werklozen duidelijk minder kansen hebben op de arbeidsmarkt. Naast verschillen tussen groepen

Een belangrijk aspect bij de analyse van regionale verschillen in werkloosheids-, participatie- en werkzaamheidsgraden is de definitie van de geografische eenheid. De vraag is vooral hoe groot het gebied van een regionale arbeidsmarkt is. Voor een individu wordt het relevante arbeidsmarktgebied gevormd door het pendelbereik. Per individu kan

dit echter verschillen door bijvoorbeeld de beschikbaarheid van vervoermiddelen, vervoerskosten, de gezinssituatie of andere specifieke voorkeuren. Deze studie vertrekt van het meest gedetailleerde geografisch niveau dat in de voornaamste gegevensbronnen beschikbaar is, namelijk dit van de gemeenten. Op basis van deze analyse worden hierna relevante arbeidsmarktgebieden gedefinieerd.

Welke zijn op dit moment de verschillen in werkloosheidsgraden op ruimtelijk niveau?

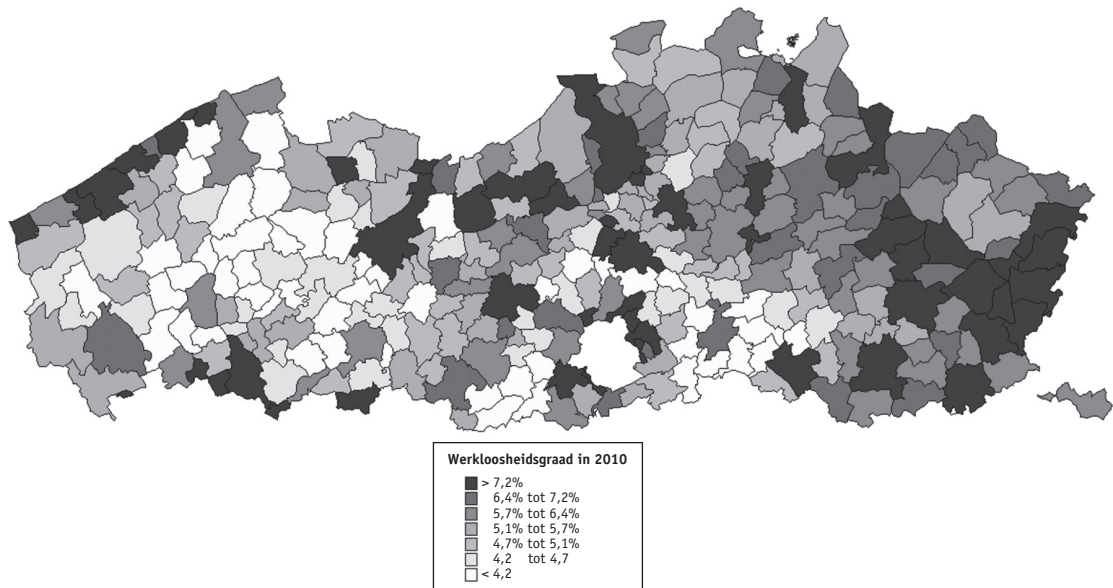
Uit de analyse van verschillende arbeidsmarktindicatoren blijkt duidelijk dat er zeer grote verschillen bestaan tussen gebieden wat de performanties op de arbeidsmarkt betreft. De meest uitgesproken verschillen zijn op te merken bij de werkloosheidsgraad per gemeente. Vooral Vlaamse steden scoren slechter dan andere gemeenten, inclusief hun omliggende gemeenten (zie kaart 1 ter illustratie). Meer specifiek kunnen volgende vaststellingen getrokken worden:

- De steden, inzonderheid de grootsteden Antwerpen en Gent, worden gekenmerkt door zeer hoge werkloosheidsgraden maar ook door een hoog aantal (ontvangen en uitstaande) vacatures. Dit wijst op een belangrijke mismatch op de arbeidsmarkt;
- De kust en Limburg worden gekenmerkt door een relatief lage participatie- en werkzaamheidsgraad en een hoge werkloosheidsgraad;
- West-Vlaanderen (met uitzondering van de kuststreek), Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant worden gekenmerkt door een hoge participatie- en werkzaamheidsgraad en een lage werkloosheidsgraad.

Uit deze resultaten kan men dus concluderen dat er geen homogene arbeidsmarktgebieden gedefinieerd kunnen worden op een hoger niveau dan de gemeenten voor alle arbeidsmarktindicatoren. Hierdoor is het aangewezen om op het niveau van de gemeente te werken indien men verklarende factoren tracht te vinden voor de regionale verschillen in arbeidsmarktperformanties. Dit geldt daarenboven in het bijzonder voor de verklaring van verschillen in de werkloosheidsgraad.

Kaart 1:

Werkloosheidsgraad in de Vlaamse gemeenten in 2010

Bron: IDEA Consult op basis van VDAB-gegevens

Zijn de regionale werkloosheidsverschillen persistent of is er sprake van een convergentieproces waarbij de verschillen over de tijd kleiner worden?

Uit de analyse van de huidige arbeidsmarktindicatoren werd aangetoond dat Vlaanderen gekenmerkt wordt door sterke regionale werkloosheidsverschillen. De vraag is nu hoe deze regionale werkloosheidsverschillen in Vlaanderen evolueren doorheen de tijd? Worden deze verschillen groter of kleiner tussen de gemeenten in Vlaanderen? Met andere woorden, kan men spreken van een convergentie van de gemeentelijke werkloosheidsgraad naar het Vlaamse gemiddelde of daartegenover van een persistentie van regionale werkloosheidsverschillen?

In de economische theorie wordt verondersteld dat regionale verschillen in arbeidsmarktperformanties automatisch door de markt geabsorbeerd worden door ruimtelijke verschuivingen via pendel en migratie. Er wordt ook beweerd dat in kleine landen zoals België convergentie van regionale verschillen verwacht kan worden aangezien de inwoners gemakkelijk van werkgebied kunnen veranderen zonder dat verhuizen noodzakelijk is. Uit empirische literatuur blijkt echter dat regionale verschillen in werkloosheid, alsook in participatiegraad en werkgelegenheidsgraad, erg hardnekkig blijken te zijn en zelfs toenemen in veel landen (OESO, 2005; Felsenstein & Portov, 2005). Persistentie in regionale werkloosheidsverschillen wordt vaak verklaard door belemmeringen op interregionale migratie/pendel zoals bijvoorbeeld monetaire en psychische verhuis(pendel)kosten en verstoringen op de woningmarkt.

Om na te gaan of deze persistentie ook geldt voor regionale werkloosheidsverschillen binnen het Vlaams gewest wordt zowel de structurele evolutie van regionale werkloosheidsverschillen over de tijd (historische gegevens) als de conjuncturele component van regionale werkloosheidsverschillen (crisis 2008-2009) geanalyseerd.

Uit de analyse van historische werkloosheidsgegevens blijken de tendensen in de werkloosheid van elke gemeente, en dus ook de verschillen, zich te bevestigen doorheen de tijd. Over de hele periode

1999-2010 worden de grote steden, Limburg en de kust gekenmerkt door hoge werkloosheidsgraden, terwijl West-Vlaanderen en de rand van Brussel lage werkloosheidsgraden laten optekenen.

Uit een diepgaandere analyse blijkt echter dat de werkloosheidsgraad in een stijgend aantal gemeenten onder het Vlaamse gemiddelde valt. Enkel in grote steden blijven de werkloosheidsgraden continu hoger dan dit Vlaamse gemiddelde. Ook in de rand van Brussel zijn steeds meer gemeenten gekenmerkt door hogere werkloosheidsgraden, wat aantoonde dat de werkloosheidsproblematiek in Brussel zich geleidelijk uitbreidt naar gemeenten rondom.

Bovendien blijken de hoge werkloosheidsgraden in grote *Vlaamse steden* het Vlaamse gemiddelde sterk te beïnvloeden. Het merendeel van de Vlaamse gemeenten zijn gekenmerkt door een werkloosheidsgraad onder het Vlaamse gemiddelde. De 5 steden en gemeenten met de hoogste werkloosheidsgraden (Antwerpen, Ronse, Maasmechelen, Genk en Gent) hebben over de periode 1999-2010 daarentegen een werkloosheidsgraad die bijna 2 keer zo hoog is als het Vlaamse gemiddelde.

Het belang van de werkloosheidsgraden van deze grote steden voor Vlaanderen verklaart ook waarom gemiddeld gezien de regionale werkloosheidsverschillen persistent zijn en zelfs stijgen over de tijd. Zo steeg de variatiecoëfficiënt¹ op Vlaams niveau van een waarde van 0,39 in 1999 naar 0,43 in 2011. De verklaring hiervoor is enerzijds de positieve evolutie (lagere werkloosheidsgraad ten opzichte van het gemiddelde) van het merendeel van de Vlaamse gemeenten en anderzijds de verslechtering van de situatie in een beperkt aantal specifieke gemeenten met hoge werkloosheidsgraad (vooral Antwerpen) in dezelfde periode.

Welke specifieke regio's en arbeidsmarktgroepen zullen naar verwachting het meest getroffen worden door de huidige crisis?

De wereldwijde financiële crisis heeft in de tweede helft van 2008 tot de belangrijkste economische crisis geleid sinds decennia. Ook Vlaanderen werd niet gespaard door deze globale economische

laagconjunctuur. Door de financiële en economische crisis begon de conjunctuur reeds af te zwakken op het einde van 2007. De daling van het reële BBP vanaf 2008 is ongezien. In 2007 was de reële groei in Vlaanderen nog 3,7%, waarna ze daalde tot 0,8% in 2008, met als dieptepunt -3,3% in 2009. Vanaf medio 2009 kan men spreken van een economisch herstel dat zich bevestigde tijdens 2010. Volgens het Federaal Planbureau steeg het reële BBP met 1,6% in Vlaanderen in 2010. Deze stijging staat in contrast met de daling van de voorgaande jaren, maar blijft niettemin relatief gematigd.

De crisis van 2008-2009 heeft zich ook vertaald op de arbeidsmarkt. Volgens VDAB-cijfers steeg het aantal niet-werkende werkzoekenden tussen 2008 en 2009 met 20,1%. Het prille economisch herstel van 2010 heeft gezorgd voor een daling van het aantal niet werkende werkzoekenden met slechts 1,1%. De economische crisis heeft dus een duidelijke negatieve impact gehad op de arbeidsmarkt. De vraag die we hier stellen is wat de lokale impact van de crisis is. Werden sommige gebieden sterker getroffen door de crisis dan andere? Om dit na te gaan werd de conjunctuurgevoeligheid van elke Vlaamse gemeente berekend en geanalyseerd.

Uit de analyse van de conjunctuurgevoeligheid blijkt duidelijk dat gemeenten met een hoge werkloosheid ook een hogere conjunctuurgevoeligheid vertonen: vooral grote Vlaamse steden en Limburg worden gekenmerkt door een zeer hoge conjunctuurgevoeligheid, terwijl de rand van Brussel (Vlaams-Brabant) daarentegen gekenmerkt wordt door een lage conjunctuurgevoeligheid. Hieruit blijkt dat de factoren die de regionale werkloosheidsverschillen verklaren hoogstwaarschijnlijk ook leiden tot een hoge conjunctuurgevoeligheid. Hierbij speelt zowel de sectorindeling als de demografische samenstelling van de gemeente een belangrijke rol. Zo blijken bepaalde sectoren (bijvoorbeeld de industrie) maar ook bepaalde arbeidsmarktgroepen sterker getroffen te worden door de conjunctuur.

Uit de analyse van de conjunctuurgevoeligheid van arbeidsmarktgroepen kunnen we concluderen dat mannen, jongeren en laaggeschoolden sterker getroffen worden door de economische crisis. Stedelijke gebieden (en andere gemeenten) die

gekenmerkt worden door een hoger aandeel werkenden en werkzoekenden uit deze arbeidsmarktgroepen zullen dus bijgevolg een hogere conjunctuurgevoeligheid vertonen.

Op basis van deze conjunctuurgevoeligheid werden ook prognoses gemaakt van de werkloosheid voor de periode 2010 tot en met 2015 op gemeentelijk niveau. Hieruit blijkt dat de werkloosheid in Vlaanderen continu zal dalen over de geanalyseerde periode (van 7,2% in 2010 tot 6,2% in 2015). Deze continue daling van de werkloosheid is vooral te wijten aan de positieve prognoses van het Federaal Planbureau wat de groei van het BNP in Vlaanderen betreft.

Er zijn echter grote verschillen tussen gemeenten wat de omvang van deze daling betreft. In het algemeen blijkt uit de prognoses dat de best presterende gemeenten in de toekomst nog beter zullen presteren ten opzichte van het Vlaams gemiddelde, terwijl de resultaten tegengesteld zijn voor de gemeenten met de hoogste werkloosheidsgraden. Deze laatste groep gemeenten vertoont zowel een belangrijke lange termijn werkloosheid (constante) als een hoge conjunctuurgevoeligheid (coëfficiënt), die ervoor zorgen dat de werkloosheid hoog is en sterk reageert op veranderingen in het economische klimaat. Vooral Antwerpen scoort in de toekomst slecht, terwijl Genk en Maasmechelen hun relatieve werkloosheidsgraden in de toekomst sterk zullen zien dalen.

In het algemeen kan men spreken van een verbetering van de situatie van de gemeenten binnen Vlaanderen. In een aantal grootsteden (vooral Antwerpen) blijft de situatie echter problematisch. Ook aan de rand van Brussel en in Antwerpen zullen steeds meer gemeenten gekenmerkt zijn door hogere werkloosheidsgraden. Deze gemeenten trekken het Vlaamse gemiddelde op, waardoor er steeds een grotere afwijking is van het merendeel van de gemeenten ten opzichte van het Vlaamse gemiddelde. Hierdoor zullen de regionale werkloosheidsverschillen in de toekomst persistent verder bestaan en zelfs nog stijgen. De werkloosheid zal in de toekomst dus een stedelijk fenomeen blijven. Om dit persistentieproces (en zelfs divergentieproces) tegen te gaan, is het dus noodzakelijk om de situatie van een aantal 'probleemgebieden' zoals Antwerpen te verbeteren.

Welke zijn de verklarende factoren voor regionale verschillen in werkloosheid?

Deze studie heeft duidelijk aangetoond dat er binnen Vlaanderen sprake is van persistentie van regionale werkloosheidsverschillen. De vraag is hoe we deze regionale verschillen kunnen verklaren? Om na te gaan wat de verklarende factoren zijn voor regionale werkloosheidsverschillen werd een lijst van verklarende factoren geselecteerd. Deze selectie baseert zich in eerste instantie op een overzicht van relevante verklarende factoren uit de nationale en internationale theoretische literatuur.

Vervolgens hebben we op basis van dit overzicht beschikbare indicatoren verzameld op het niveau van Vlaamse gemeenten voor de langst beschikbare periode. Wegens risico van multicollineariteit (correlatie tussen verklarende factoren) in ons model werden niet alle beschikbare indicatoren behouden. Daarom hebben we in een derde stap verschillende analyses (bijvoorbeeld correlatieanalyses en testen voor endogeniteit) uitgevoerd om de meest relevante verklarende factoren voor ons model uit deze pool te selecteren. Met de selectie van verklarende factoren hebben we tot slot het geschikte econometrische model opgesteld om hun effecten op de regionale werkloosheid te schatten. De tests wijzen uit dat een Fixed Effects model het dichtst de realiteit van de gegevens benadert.

Uit deze econometrische analyse vonden we diverse factoren die een relatie vertonen met werkloosheid. De causaliteit tussen de werkloosheid en deze factoren is niet altijd duidelijk, daarom spreken we niet van verklarende factoren maar eerder van relevante of gecorreleerde factoren. Volgende factoren zijn volgens het model relevante factoren voor regionale werkloosheidsverschillen:

- Aantal openstaande vacatures: Hoe meer vacatures in een gemeente, hoe minder werkloosheid.
- Aantal arbeidsplaatsen: Hoe meer arbeidsplaatsen in een gemeente, hoe minder werkloosheid.
- Aandeel hooggeschoolde NWWZ: Hoe hoger de scholingsgraad van de werkzoekenden hoe groter en significanter het negatieve effect op de werkloosheidsgraad (in vergelijking met laaggeschoolden).
- Aandeel 15-24-jarigen: Een jongere bevolking is verbonden met een relatief sterke verhoging van de werkloosheidsgraad (in vergelijking met de middenklasse en ouderen).
- Bevolkingsdichtheid: De bevolkingsdichtheid heeft een significant positief effect op de werkloosheidsgraad van de gemeente. Hoe hoger de bevolkingsdichtheid binnen een gemeente, hoe hoger de werkloosheidsgraad.
- Maatschappelijke integratie: In gemeenten waar er veel gerechtigden voor integratie zijn, is de werkloosheid hoger. De coëfficiënt van deze factor blijkt ook de hoogste te zijn van alle verklarende factoren.
- Aandeel technologische industrie in de totale industrie: Een hoger aandeel tewerkgestelden in technische industrieën heeft een significant negatief effect op de werkloosheidsgraad in Vlaamse gemeenten. Het aandeel van kennisintensieve industrieën ten opzichte van alle andere sectoren blijkt daarentegen geen impact te hebben op de werkloosheidsgraad.
- Afgelegde afstanden: De afgelegde afstand op het verharde wegennet is negatief gecorreleerd aan de werkloosheidsgraad. Hoe meer inwoners mobiel zijn, hoe kleiner de werkloosheid in hun gemeente.

Onderstaande factoren zijn daarentegen volgens het geschatte model statistisch niet gecorreleerd aan de werkloosheidsgraad van alle Vlaamse gemeenten. Dit wil niet zeggen dat deze factoren geen belangrijke factoren zijn voor de werkloosheidsgraad van een gemeente. Deze resultaten tonen eerder aan dat onderstaande factoren een verschillende rol spelen op de werkloosheid naargelang de gemeente.

- Demografie: Het hebben van kinderen, een groot aandeel ouderen of een groot aandeel inwoners van vreemde nationaliteit hebben (onverwacht) geen effect op de werkloosheidsgraad.
- Sociale voorzieningen: Tegen de verwachting in heeft het aantal plaatsen in kinderopvang geen effect op de werkloosheid, net zomin als het reële inkomen of het aandeel kansarme geboortes.
- Ondernemerschap: Het aantal oprichtingen en uittredingen of het aantal ondernemingen in de gemeente heeft geen significante impact op de werkloosheid.
- Sectorindeling: De industriële diversiteit heeft geen significante impact op de werkloosheid van een gemeente.

- Migratie en pendel: Het gemiddeld aantal wagens en het aantal abonnementen voor het openbaar vervoer blijken geen significante impact te hebben op de werkloosheid.

Een algemene vaststelling is dat een groot aantal variabelen opgenomen in het model niet significant zijn. Uit de literatuur bleek echter duidelijk dat een aantal variabelen cruciaal zijn voor de verklaring van de werkloosheid (bijvoorbeeld socio-demografische kenmerken, migratie, enzovoort). Dit resultaat, gecombineerd aan het belang van de gemeentespecifieke effecten (ρ), wijzen op het feit dat verschillende factoren naargelang de gemeente een rol spelen op de werkloosheid. Dit betekent dat de factoren, eigen aan elke gemeente, het grootste deel van de werkloosheidsverschillen tussen gemeenten verklaren. Hieruit blijkt dat Vlaamse gemeenten gekenmerkt worden door een grote diversiteit waardoor het moeilijk is om één homogeen model te definiëren voor alle Vlaamse gemeenten. Hiermee zal men alleszins rekening moeten houden bij het bepalen van maatregelen voor het wegwerken van regionale werkloosheidsverschillen.

Welke maatregelen kan het beleid nemen om regionale werkloosheidsverschillen te verkleinen of weg te werken?

Op basis van de bevindingen in deze studie kan men concluderen dat de werkloosheid vooral een stedelijke problematiek is: de Vlaamse steden worden in het algemeen gekenmerkt door een sterke werkloosheidsproblematiek, die gerelateerd kan worden aan gelijkaardige kenmerken. Bovendien blijkt zowel uit de analyse van historische gegevens als uit de prognoses voor de toekomst dat de regionale arbeidsmarktverschillen structureel zijn (persistent) en dat de ongelijkheid tussen regio's toeneemt (divergentie): de situatie in het merendeel van de Vlaamse gemeenten verbetert, terwijl in een aantal grote Vlaamse steden de situatie problematisch blijft en zelfs verslechtert (inzonderheid Antwerpen). Men kan dus spreken van een zekere dualisering van de werkloosheidsproblematiek in Vlaanderen. Andere gebieden, zoals bijvoorbeeld Limburg en de kust, zijn momenteel ook gekenmerkt door een hoge werkloosheidsproblematiek. Naar verwachtingen zullen deze gebieden het in de toekomst echter beter doen.

Als afsluiter van deze studie werd ook getracht de verschillende Vlaamse gemeenten te clusteren naargelang hun homogeniteit in de werkloosheidsgraad en in de belangrijke verklarende factoren voor werkloosheid. In elk van de clusterindelingen die werden gemaakt, laten de grote steden zich onderscheiden van de rest. Hieruit blijkt nogmaals dat de werkloosheid manifest een stedelijke problematiek is. Dit is een belangrijke conclusie voor de beleidsmatige aanpak.

Op basis van de resultaten van deze studie is het echter zeer moeilijk om maatregelen te identificeren die het beleid kan nemen om regionale werkloosheidsverschillen weg te werken, of met andere woorden, om de negatieve werkloosheidsspiraal in steden stop te zetten. Het is zo dat relatief weinig factoren uit het model significant blijken te zijn. Ook factoren die in de literatuur cruciaal zijn, zoals bijvoorbeeld demografische aspecten, migratie-problematieken, enzovoort, blijken niet significant te zijn in ons model. Hierdoor kan men moeilijk pleiten om zich te focussen op bepaalde maatregelen. Het feit dat het niet mogelijk is om één homogeen model te definiëren voor alle Vlaamse gemeenten is echter ook een belangrijke conclusie. Dit wijst op het belang van gemeentespecifieke kenmerken in de werkloosheidsproblematiek. Deze vaststelling geeft onderbouw aan het pleidooi van een aantal actoren om de werkloosheidsproblematiek meer specifiek en meer decentraal aan te pakken. De studie wijst bovendien op een groeiende dualisering en divergentie tussen de grote steden (Antwerpen en Gent) enerzijds en de rest van Vlaanderen anderzijds (waar er een groeiende convergentie is). Gezien de specificiteit en ook de nodige schaalgrootte en aanwezigheid van expertise op niveau van de grote steden (Antwerpen en Gent) is het dan ook aangewezen om net daar meer vanuit een bottom-up benadering te werken.

Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de resultaten van deze studie pleiten we voor een duale decentrale werking van het arbeidsmarktbeleid (of tweesparenbeleid):

- Enerzijds een grotere decentrale werking voor de steden Antwerpen en Gent, met meer beleidsruimte voor de lokale overheden, meer

- vrijheidsgraden voor de lokale VDAB en meer gewicht voor de VDAB stadsmanagers;
- Anderzijds de rest van Vlaanderen, waar gebiedsgerichte werking versterkt dient te worden (bijvoorbeeld op basis van stadsregionale samenwerkingsverbanden) en bestaande partnerschappen tussen Vlaanderen (VDAB) en lokale besturen uitgebouwd en verbeterd dienen te worden.

De versterking van de stedelijke en gebiedsgerichte werking dient echter gekaderd te worden binnen de brede contouren van het Vlaams arbeidsmarktbeleid. Voor de concrete uitwerking van deze aanbevelingen kan teruggevallen worden op de aanpak die wordt voorgesteld in het witboek interne staatshervorming.²

Daphné Valsamis
Steven Knotter
Miriam Van Hoed
Ingrid Vanhoren
IDEA Consult

Noten

1. Deze spreidingsmaatstaf vindt men terug in de "Regio Database" van Eurostat en wordt berekend aan de hand van volgende formule:

$$\frac{\sqrt{\sum_g (w_g * (u_g - u_n)^2)}}{u_n}$$

Waar:

w_g = de bevolking op beroepsactieve leeftijd in gemeente g ten opzichte van de totale bevolking op beroepsactieve leeftijd in Vlaanderen;

U_g = de werkloosheidsgraad van gemeente g;

U_n = de Vlaamse werkloosheidsgraad.

Er wordt dus één coëfficiënt berekend op basis van gegevens van Vlaanderen en elke individuele gemeente. Deze variatiecoëfficiënt is te interpreteren als een maat voor de spreiding van de werkloosheidsgraad op niveau van gemeenten ten opzichte van het Vlaamse niveau. De coëfficiënt is gelijk aan nul wanneer de werkloosheidsgraad in elke regio gelijk is aan het Vlaamse gemiddelde en neemt toe naarmate er meer gemeenten afwijken van het Vlaamse gemiddelde, of naarmate elke afwijking groter wordt. Een hoge waarde duidt dus tevens op eerder grote verschillen in werkloosheidsgraden tussen gemeenten (omgekeerd voor lage waarden). Door de term 'wg' wordt er in de formule ook rekening gehouden met de grootte van de gemeente.

2. Vlaamse regering, "witboek interne staathervorming", april 2011, pagina 77.

Bibliografie

Felsenstein, D. & Portov, B.A. (2005), *Regional Disparities in Small Countries*. Berlin: Springer.
OECD. 2005. *Employment Outlook 2005*.